

De invloed van de directe methode op het Nederlandse vreemdetalenonderwijs: enkele citaten

J.J.A.A. Frantzen, privaatchoortant aan de Universiteit van Amsterdam en later hoogleraar Duits aan de Rijksuniversiteit in Utrecht, schreef in 1895 in de lerarenhandleiding bij een (vernieuwend) schoolboekje:

Men kan nu wel zeggen, dat de aanhangers eener gematigde hervorming van het onderwijs in vreemde talen in Duitsland het pleit gewonnen hebben. In Frankrijk, Engeland en Scandinavië is de beweging nog niet zoover gevorderd, hoewel zij ook daar met reuzenschreden vooruit gaat. Hoe het bij ons te lande met deze zaak staat, is moeilijk te zeggen; men komt daarvan zoo weinig te weten, eensdeels omdat iedereen hier zijn eigen gang gaat, en er noch vertrouwelijk, noch in het openbaar, op vergaderingen, overleg gepleegd wordt, en ten andere omdat het schooltoezicht zich over het algemeen met het eigenlijke onderwijs weinig bemoeit, maar zich tot administratie beperkt.

Frantzen, J.J.A.A. (1895). *Handboek voor den onderwijzer ten gebruike bij het eerste deeltje van de Handleiding voor de beoefening der Hoogduitsche taal ten dienste van eerstbeginnenden en bewerkt volgens de leerwijze van Gouin*. Amsterdam: Allert de Lange, p. 2

In 1937 verscheen een van de zeldzame Nederlandse boeken over vreemdetalendidactiek van voor de Tweede Wereldoorlog. Frater S. Rombouts schreef daarin, terugblikkend op zijn 25 jaar onderwijspraktijk, over de Reformbeweging:

Blijkbaar is de ganse beweging over ons landje heengegaan als een nergens toevende wervelwind, of als een onweertje dat niemand uit zijn dommel opschrikte. Van praktische invloed op het onderwijs in het Frans hebben we een vage herinnering aan een of twee geïsoleerde gevallen van lagere-schoolmensen, die aarzelend met de directe methode een proef waagden en die spoedig opgaven. Bij het middelbaar onderwijs moet er nog minder van te merken zijn geweest, want het is een algemeen bekend feit dat de Nederlandse leraren, behalve enigszins de allerlaatste jaren, zich nooit voor methodische vraagstukken geïnteresseerd, laat staan zich op de oplossing daarvan toegelegd hebben.

Rombouts, S. (1937). *Waarheen met ons vreemde-talenonderwijs*. Tilburg: Drukkerij van het R.K. Jongensweeshuis, p. 168-169.

Een voorbeeld van vernieuwing is het schoolboekje *Oefeningen in het spreken en schrijven der Duitsche taal, Uitgave B*, door F.A.R. Beekman en G.A.C. van Goor, uitgegeven te Groningen bij J.B. Wolters in 1905. Het bevat leestekstjes en allerlei oefeningen, vooral invuloefeningen. Het was een verkorte bewerking van een eerder boek. Daarover meldt het voorwoord (en let vooral op de laatste zin):

Het gunstig onthaal, dat onze Oefeningen gevonden hebben, heeft ons doen besluiten, gevolg te geven aan de uitnoodiging van een paar collega's, om van deze Oefeningen een verkorte en vereenvoudigde bewerking te geven, ten dienste van gymnasia en andere inrichtingen, waar betrekkelijk weinig tijd aan het Duitsch kan worden gewijd. Daar over het nut van het vertalen in de vreemde taal zeer verschillend wordt geoordeeld, worden de Vertaal oefeningen afzonderlijk uitgegeven en verkrijgbaar gesteld.

Beekman, F.A.R., G.A.C. van Goor (1905). *Oefeningen in het spreken en schrijven der Duitsche taal*,
Uitgave B. Groningen: J.B. Wolters

Het gunstig onthaal, dat onze Oefeningen gevonden hebben,¹⁾ heeft ons doen besluiten, gevolg te geven aan de uitnoodiging van een paar collega's, om van deze Oefeningen een verkorte en vereenvoudigde bewerking te geven, ten dienste van gymnasia en andere inrichtingen, waar betrekkelijk weinig tijd aan het Duitsch kan worden gewijd.

Daar over het nut van het vertalen in de vreemde taal zeer verschillend wordt geoordeeld, worden de Vertaal oefeningen afzonderlijk uitgegeven en verkrijgbaar gesteld.

---

¹⁾ De eerste druk verscheen in 1897, de zevende in 1904.